

Цикади (Homoptera Auchenorrhyncha), по дъбовите гори на Странджа

Виола Байрямова

Институт по зоология, БАН

Цикадите в района на Странджа, и по-точно в дъбовите гори на планината, са съвсем слабо проучени.

Има само две съобщения за намирането на цикади по дъбовите гори на този район — за вида *Thamnotettix thrax* D1. от Dlabova (1965) при Черноморец и Созопол и за вида *Alebra albostriella* (Fall.), намерен от Пелов по летен дъб (*Q. pedunculata*) при с. Драганци, Бургаско.

По отношение на видовете, обитаващи подлеса на дъбовите гори на Странджа, няма никакви съобщения.

Материалът за написването на настоящата работа е събиран през 1973 и 1974 г. в дъбовите гори от Бургас до Резово, по-точно около Созопол, къмпинг „Перла“, Аркутино, Ахтопол, Синеморец и Резово, по пътя от гр. Мичурин за Малко Търново — с. Граматиково, местн. Качул, Виница и в района на Звездец.

В дъбовите гори на Странджа установихме 40 вида цикади както по различни видове дъб, така и в подлеса. Пет от установените видове са нови за фауната на страната (означени в текста със звездичка).

Семейство DICTYOPHARIDAE

Dictyophara multireticulata M. R., Аркутино, 18. IX. 1973 г., по *Q. cerris* — 1 ♂.

Palaergerius sp., Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по ливади в дъбова гора — 9 ♂♂ и 2 ♀♀.

Семейство CIXIIDAE

Cixius nervosus L., Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по *Q. cerris* — 2 ♀♀; с. Граматиково, 28. V. 1973 г. — 1 ♀; Аркутино, 12. X. 1973 г. — 1 ♀; Ахтопол, 28. IX. 1973 г. по диворастящи в дъбова гора — 1 ♂ и 1 ♀.

Cixius stigmaticus (Germ.). Местн. Качул, 29. V. 1973 г., по дъб — 1♂ и 2♀♀; къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., по дъб — 2♂♂ и 8♀♀; между Синеморец и Резово, 10. V. 1974 г. — 2♂♂ и 4♀♀.

Oliarus quinquecostatus (Dufour). Къмпинг Перла, 20. VII. 1974 г., по дъб — 8♂♂ и 2♀♀.

Семейство DELPHACIDAE

Asiraca clavicornis (Fabr.). Къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса на дъбови гори — 1♂.

Calligypona marginata (Fabr.). Къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса на дъбови гори — 1♀.

Calligypona propinqua (Fieb.). По пътя за с. Граматиково, 28. V. 1973 г., в подлеса на дъбови гори — 1♂ и 1♀.

Семейство ISSIDAE

Mycterodus immaculatus (Fabr.). Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по *Q. cerris* — 1♂ и 2♀♀; за с. Граматиково, 28. V. 1973 г., по дъб — 1♀; пак там, по ливади в дъбова гора — 1♂; местн. Качул, 28. V. 1973 г., по *Q. frainetto* — 2♂♂ и 2♀♀; от Качул за Граматиково, 29. V. 1973 г., по дъб — 2♂♂ и 2♀♀; къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., по дъб — 2♂♂, 4♀♀ и 2 ларви; в дъбовата гора между Ахтопол и Синеморец, 10. V. 1974 г. — 5♂♂ и 2♀♀; между Синеморец и Резово, 10. V. 1974 г., по дъб — 8♂♂ и 1♀.

* *Issus muscaeformis* Schg. Аркутино, 12. X. 1973 г., по дъб — 1♂ и 10 ларви; Перла 12. X. 1973 г., по дъб — 1♀ и 8 ларви.

Семейство CICADIDAE

Cicadetta tibialis Panz. В дъбова гора за Малко Търново, 20. VII. 1974 г. — 2♂♂ и 7♀♀.

Семейство TETTIGOMETRIDAE

Tettigometra obliqua Panz. В дъбова гора за Резово, 5. X. 1974 г. — 1♂.

Семейство CERCOPIDAE

Cercopis sanguinolenta (Scop.). Резово, 27. IV. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♂; къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса на дъбова гора — 6♀♀.

Семейство APHRORHORIDAE

Aphrophora alni (Fall.). Аркутино, 30. IX. 1973 г. — 4♂♂ и 2♀♀; къмпинг Перла, 4. X. 1974 г. — 2♂♂ и 1♀; Аркутино, 4. X. 1974 г. — 1♀. Във всички находища видът е събиран по дъб.

Philaenus spumarius (L.). Къмпинг Перла, 12. X. 1973 г., по *Q. cerris* — 1♀; пак там, 27. V. 1973 г., в подлеса на дъбовата гора — 1♀; за с. Граматиково, 28. V. 1973 г., пак в подлеса — 4♂♂.

Семейство CICADELLIDAE

Macrosteles laevis (Rib.). За Винаца, 28. V. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♂ и 2♀♀.

Balclutha punctata (Th nb.). с. Резово, 27. IV. 1973 г., в сечена дъбова гора със свежа трева и цветя — 1♂; от с. Граматиково за къмпинг Перла, 29. V. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♀; къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса — 1♂, 2♀♀ и 1 ларва.

Euscelis obsoletus (Kirsch.) Синеморец, 27. IV. 1973 г., по-влажолюбива растителност в дъбова гора — 1♂.

Euscelis plebejus (Fall.). Резово, 27. IV. 1973 г., в сечена дъбова гора с млади филизи и свежа трева — 3♂♂, 2♀♀ и 1 ларва.

Thamnotettix exemtus (P. Löw). Видът е събран по дъб. От Малко Търново за Граматиково, 28. V. 1973 г. — 2♂♂ и 2♀♀; пак так, 29. V. 1973 г. — 2♂♂ и 2♀♀; къмпинг Перла, 4. X. 1974 г., по *Q. cerris* — 1♂; Аркутино, 4. X. 1974 г. — 1♀; пред Ахтопол, 5. X. 1974 г. — 1♀; къмпинг Перла, 12. X. 1973 г., по *Q. cerris* — 1♂.

Thamnotettix thrax Dlab. Видът е съобщен от Dlaboĭa (1965) по *Q. gestreift* от Черноморец и Созопол (1965). Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по *Q. cerris* — 9♂♂ и 3♀♀; пак там, по ливади в дъбова гора — 1♂ и 1♀; около с. Граматиково, 28. V. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 2♂♂; от с. Граматиково за Малко Търново, 29. V. 1973 г., по дъб — 3♂♂ и 1♀.

* *Thamnotettix dilutior* (Kbm.). Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по *Q. cerris* — 1♂ и 4♀♀; от с. Граматиково за Малко Търново, 29. V. 1973 г. — 1♂; местн. Качул, 29. V. 1973 г. — 1♂ и 1♀; от местн. Качул за с. Граматиково, по *Q. frainetto* — 2♀♀.

Speudotettix subfuscus (Fall.). с. Изгрев, 28. V. 1973 г., по дъб — 1♀; къмпинг Перла, 25. IV. 1973 г., в подлеса на гората — 1♂ и 1 ларва; от с. Граматиково за Малко Търново, 29. V. 1973 г., по дъб — 1♂ и 1♀; от местн. Качул за с. Граматиково, 29. V. 1973 г. — 1♂ и 1♀.

Goniognathus brevis (H. Schäff.). Къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса на дъбова гора — 1♀.

Platymetopius guttatus Fieb. Ахтопол, 5. X. 1974 г., по дъб — 1♂.

* *Platymetopius filigranus* (Scott.). За с. Винаца, 3. X. 1974 г., по дъб — 1♀.

* *Phlogotettix cyclops* (M. R.). Аркутино, 4. X. 1974 г., по дъб — 1♀.

Psammotettix confinis (Dhlb.). За Винаца, 28. V. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♂ и 1♀; от с. Граматиково за къмпинг Перла, 29. V. 1974 г., по влажни ливади в дъбова гора — 4♂♂; къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., в подлеса на гората — 1♂ и 2♀♀.

Jassargus obtusivalvis (K b m.). Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по ливади в дъбова гора — 1♀.

Selenocephalus planus (T ü r t.). Аркутино, 4. X. 1974 г., по дъб — 5♀♀.

Tettigonia aurita Linné. Аркутино, 4. X. 1974 г., по дъб — 1♂.

Penthimia nigra (Goese). Къмпинг Перла, 8. V. 1974 г., по *Q. cerris* — 1♂ и 1♀; между Синеморец и Резово, 10. V. 1974 г. — 1♂.

Agallia laevis Rib. Къмпинг Перла, 12. X. 1973 г., по дъб — 1♂.

Alebra albotriella (Fall.). Видът е съобщен от Пелов (1968) за с. Драганци, по *Q. pedunculata*. Къмпинг Перла, 12. IX. 1973 г., по *Q. cerris* — 2♀♀.

Eupteryx aurata (L.) За Виница, 28. V. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♀; от с. Граматиково за къмпинг Перла, 29. V. 1973 г., в подлеса — 1♀.

Eupteryx collina (Flor) sensu Rib. Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по ливади в дъбова гора — 1♀; пак там, 28. V. 1973 г. — 1♂.

Zygina pullula (Boh.). Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по ливади в дъбова гора — 2♂♂ и 2♀♀.

Zygina bisignata (M. R.) Съобщен е от Dwořakowska (1971) за с. Граматиково без посочване на хранителното растение. Къмпинг Перла, 12. X. 1974 г. по *Q. cerris* — 1♀.

Семейство MEMBRACIDAE

Ceresa bubalus (F.). с. Резово, 27. IV. 1973 г., в подлеса на дъбова гора — 1♂.

Семейство ACHILIDAE

* *Helicoptera marginicollis* (Spin.) Къмпинг Перла, 27. V. 1973 г., по *Quercus polycarpa* и *Q. cerris* — 1♂ и 1♀.

Дървесната растителност на Странджа е представена от различни видове на род *Quercus*. С най-широко разпространение са видовете *Quercus polycarpa* (източен горун), *Q. frainetto* (благун), *Q. cerris* (цер), *Q. hartwissiana* (странджански дъб) и *Q. petraea* (скален дъб). Основен ценозообразувател е *Q. polycarpa*.

Разбира се, не навсякъде дъбовите гори са чисти (т. е. от един вид дъб), често се среща смесена дъбова гора (например от *Q. cerris* и *Q. frainetto*). При нашите изследвания установихме, че дендробионтните видове цикади се срещат най-често по цера от всичките видове дъб.

По видовете от род *Quercus* намерихме 24 дендробионтни видове цикади. От тях 13 вида са трофично свързани само с рода *Quercus*. Това са видовете от родовете *Hicthyophara*, *Mycterodus*, *Thamnotettix*, *Speudotettix*, *Platymetopius*, *Penthimia*, *Helicoptera* и *Alebra*. Останалите видове живеят по различни широколистни дървета и храсти и се срещат в подобни смесени гори.

Подлесът на дъбовите гори представлява тревиста растителност, която е свежа през пролетните месеци и ранното лято. В него ние събрахме 21 вида цикади. От установените от нас видове само един — *Goniognathus brevis* (Пелов, 1968), е съобщаван като характерен за подлеса на дъбовите гори. Една част от видовете, като *Cixius nervosus*, *Mycterodus immaculatus*, *Thamnotettix thrax*, *Platymetopius guttatus* и *Speudotettix subfuscus*, са типични дендробионтни видове, които вероятно случайно са прехвъркнали на растителността под дъбовите дървета. По-голяма част от видовете, които установихме в подлеса, са полифаги и се срещат на припечни места с тревиста сухолюбива растителност. По намирането на ларви от някои видове съдим, че цялостното развитие на видовете може да протече върху растителността и в подлеса на дъбовите гори.

По типа на своето разпространение дендробионтните видове цикади в дъбовите гори могат да се групират, както това е показано на таблицата

Зоогеографска характеристика
на дендробионтните видове

Зоогеографски елемент	Брой	%
Холарктични	2	8,3
Палеарктични	8	33,3
Европейски	9	37,5
Медитерански	5	20,8

Холарктични са видовете: *Philaenus spumarius* и *Alebra albostriella*.

Палеарктични са видовете: *Cixius nervosus*, *Oliarus quinquecostatus*, *Tettigometra obliqua*, *Cicadetta tibialis*, *Aphrophora alni*, *Speudotettix subfuscus*, *Selenocephalus planus* и *Penthimia nigra*.

Европейски са видовете: *Cixius stigmaticus*, *Mycterodus immaculatus*, *Issus muscaeformis*, *Thamnotettix exemptus*, *Thamnotettix dilutior*, *Platymetopius filigranus*, *Phlogotettix cyclops*, *Tettigonia aurita* и *Helicoptera marginicollis*.

Медитерански видове са: *Dictyophara multireticulata*, *Thamnotettix thrax*, *Platymetopius guttatus*, *Agallia laevis* и *Zygina bisignata*.

От таблицата личи, че в пояса на дъбовите гори преобладават палеарктичните и европейските видове. Това стои във връзка с произхода на широколистните гори, които в България са от средноевропейски тип.

Медитеранските видове са сравнително малко.

Постъпила на 18. III. 1975 г.

Л и т е р а т у р а

- Пелов, В. 1968. Принос към проучването на българската цикадна фауна (Auchenorrhyncha, Homoptera). — Изв. Зоол. инст., XXXIX, 158—170.
- Diabola, J. 1965. Neue Zikadenarten aus Südeuropa (Homoptera, Auchenorrhyncha) — Acta ent. Mus. Nat. Prague, 36, 667—669.
- Dworakowska, I. 1971. On the genera related to *Tamaricella* Zachv. and some other Erythroneurini (Homoptera, Cicadellidae, Typhlocybinae). — Ann. Ent. Fenn., 37, 99—121.

Цикадовые (Homoptera, Auchenorrhyncha), в дубовых лесах Странджи

Виола Байрямова

(Резюме)

В период 1973—1974 г. проведено обследование пояса дубовых лесов горного массива Странджа. Установлено 40 видов цикадовых — на различных видах дуба и в подлеске.

В поясе дубовых лесов обнаружено 24 вида цикадовых. В числе установленных видов 5 являются новыми для фауны Болгарии, 22 — новыми для Странджи. Большая часть дендробионтных видов трофически связана с родом *Quercus*. Это виды родов *Dictiophara*, *Mycterodus*, *Thamnotettix*, *Spseudotettix*, *Platymetopius*, *Penthimia*, *Helicoptera*, *Alebra* и *Zygina*. Остальные виды обитают на различных широколиственных деревьях и кустарниках и встречаются в таких же смешанных лесах.

Подлесок дуба составляет травянистая растительность. В этом биотопе, характеризующемся обилием свежих трав и цветов весной и ранним летом, собран 21 вид цикадовых. Большинство видов, обитающих подлесок, — полифаги, встречающиеся на открытых, солнечных местах с травянистой сухолюбивой растительностью.

В поясе дубовых лесов преобладают палеарктические, европейские и голарктические виды. Они отличаются большей экологической пластичностью и широко распространены в палеарктической области.

Cicadae Species (Homoptera, Auchenorrhyncha) from Strandja Mountain

Viola Bairamova

(Summary)

The oak forest belt of the Strandja mountain was studied in the period 1973-1974. A total of 40 Cicadae species were found as a result both on the different oak species and on the undergrowth.

